

ZÖLD ÓVODA-ZÖLD ÚT
AVAGY KÖRNYEZETVÉDELEM ÉS FENNTARTHATÓSÁG AZ
ÓVODÁBAN, PEDAGÓGUSMINŐSÍTÉS SZAKÉRTŐI,
TANFELÜGYELŐI SZEMMEL

Budapest, 2024. április 16.

Készítette: Kardosné Nagy Mária címzetes óvodavezető,
mesterpedagógus, vezető óvodapedagógus

MOTTÓ:

„ A TITOK, HOGYAN LELJÜNK ÖRÖMET MUNKÁNKBAN,
EGYETLEN SZÓBAN REJLIK: KIVÁLÓSÁG.
HA AZ EMBER TUDJA, HOGYAN CSINÁLJON VALAMIT
IGAZÁN JÓL, MÁRIS ÖRÖMÉT LELI BENNE. ”

BEVEZETŐ

ELŐADÁSOMMAL UTAT SZERETNÉK MUTATNI , HOGY A MAGYARORSZÁGI ZÖLD ÓVODA PROGRAM ÉS HÁLÓZAT A JÖVŐBEN IS FOLYAMATOSAN MEGÚJULVA, EREDMÉNYESEN, HATÉKONYAN MŰKÖDJÖN TOVÁBB.

1960-70-es évek, 1977, 1995, 2000, 2003, **2004,2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011,2012,2013, 2014..... 2023,2024**

A FENTI FELSOROLÁSBÓL KIEMELTEM NÉHÁNY ÉVET, MELYEK JELENTŐSÉGGEL BÍRNAK:

- ZÖLD ÓVODA KRITÉRIUMRENDSZER ÉS ÖNÉRTÉKELÉSI SZEMPONTSOR
- ZÖLD ÓVODA PÁLYÁZATI RENDSZER
- ZÖLD ÓVODA HÁLÓZAT
- ZÖLD ÓVODA BÁZISINTÉZMÉNYI RENDSZER.

PEDAGÓGUS ÉLETPÁLYA MODELL MINŐSÍTÉS ÉS ORSZÁGOS TANFELÜGYELET

PEDAGÓGUS ÉLETPÁLYA MODELL ,MINŐSÍTÉSI ÉS TANFELÜGYELETI RENDSZER 2014-TŐL MŰKÖDIK.AZ AKKOR KIADOTT ÚTMUTATÓK A PEDAGÓGUS MINŐSÍTÉSEKHEZ, AZ ORSZÁGOS TANFELÜGYELETI KÉZIKÖNYVEK KISEBB NAGYOBB MÓDOSÍTÁSOKON, KIEGÉSZÍTÉSEKEN MENTEK KERESZTÜL.

- 2015-BEN EGÉSZÜLT KI INTÉZMÉNYTÍPUSOKRA LEBONTVA /PL.ÓVODA/
- 2019-BEN AZ ÚTMUTATÓ MÓDOSÍTOTT 6. VÁLTOZATÁBA BEKERÜLT 7. KOMPETENCIATERÜLETKÉNT A KÖRNYEZETTUDATOSSÁGRA ÉS FENNTARTHATÓSÁGRA VONATKOZÓ SZEMPONT ÉS INDIKÁTOR
- 2022-BEN A 8. JAVÍTOTT KIADÁS MÁR TARTALMAZZA A VEZETŐI ÉS INTÉZMÉNYI TANFELÜGYELETI ELLENŐRZÉS 9.TERÜLETEKÉNT A ZÖLD SZEMLÉLETET ÉS GYAKORLATOT.

A ZÖLD ÓVODA KRITÉRIUMOKON KERESZTÜL MUTATNÁM BE, HOGY MIT OLVASUNK, LÁTUNK, HALLUNK EGY-EGY MINŐSÍTÉS, TANFELÜGYELET SORÁN, AZ ÉRTÉKEKET KIEMELVE, JAVASLATAIMAT, MEGLÁTÁSAIMAT MEGFOGALMAZVA.

1.kritérium

Az óvoda a pedagógiai küldetésében, pedagógiai programjában és szellemiségében...
(önértékelési szempontsor 1., 3., 7., 8.)

Az alapdokumentumok végig tanulmányozása után kapunk hiteles képet az intézményekről, az arculatról. Sajnos több esetben nem történik meg a szükséges felülvizsgálat, módosítás, kiegészítés, jellemzően vezetőváltáskor, vagy az arculat kialakításakor. A ZÖLD ÓVODA PROGRAM szellemiségének kell tükröződnie valamennyi dokumentumban: a vezetői pályázatban, a munkatervekben, a beszámolóokban, csoportnaplókban, a zöld jeles napok projekteken, a tematikus tervekben.

2.kritérium

Az óvodai nevelés dokumentumaiban markánsan megfogalmazásra kerülnek a fenntarthatóságra nevelés elvei .../önértékelési szempontsor 1. /

A kötelező dokumentumokon túl a csoportnaplókban, projekttervekben, jó gyakorlatok leírásaiban, egyéb dokumentumokban a hagyományos témák leírásai, reflexiói szerepelnek. Jellemzően általános leírással, de röviden, tömören. A tartalmi rész kevésbé taglalja a szervezéssel, előkészítéssel, együttműködésekkel kapcsolatos információt, nem teljeskörűen kapunk választ a mit? mivel? miért? hogyan? kivel? kérdésekre, ill. a reflexiókból nem derül ki az értékelés, elemzés, összegzés előremutató eredményei, a visszajelzések rögzítése. Sok kérdés fogalmazódik meg az előzetes értékelés során, melyekre a helyszíni látogatáskor a tevékenységeken való részvétel során, vagy a portfólióvédésen megkapjuk a válaszokat. Törekedjenek arra, hogy az egyes gyermekeknél is tetten érhető legyen, nyoma legyen az eredményeknek./fotó, cikk, oklevél, hivatkozás, link, stb./

3. kritérium

A helyi óvodai nevelési célok, feladatok megfogalmazásában ...*(önértékelési szempontsor 1., 3., és 8. pontjai)*

„A cél a kívánt eredmény, amelynek elérése érdekében teszünk valamit!”

Minden egyes dokumentum meghatározó eleme . A környezettudatosság és fenntarthatóság szemszögéből nézve kézzel foghatóvá kell tenni, azaz tevékenységek sorává kell alakítani. Az óvodapedagógusok ötlet és tárháza kimeríthetetlen, ez tükröződik a tematikus tervekben, zöld jeles napok terveiben, ezt igazolják a jó gyakorlatok. A célszerűség megkívánja, hogy a helyi adottságokra építsük, igazítsuk ezeket a célokat. Pl. ahol nem valósul meg a szelektív hulladék elszállítása, ott a csoportszobákban is másképp gyűjtjük azokat, majd az udvaros bácsi is másképp kezeli : míg a papír és műanyag hulladék /újra felhasználható/ addig a konyhai és a zöldhulladék komposztálható.

4.kritérium

Célként, valamint feladatok elemeként az óvodai tevékenységekbe beépülnek a „hungarikumok”...(önértékelési szempontsor1., 3., és 8., pontjai.)

A dokumentációkon rendszeresen látható, olvasható a logó, az intézmény arculatát megmutató fotó, de ahol a legszembetűnőbb az a helyszíni látogatás. Azaz a külsín mennyire mutatja, tükrözi az intézmény arculatát. Örömmel tölt el bennünket a sok új óvoda épület, vagy a 100 éves felújított, bővített óvodák látványa: az udvar felszereltsége, gondozottsága, növénykert, gyógynövénykert, madáritató, bogárház, terasz, ovi-foci pálya, füves-fás-bokros területek. Nem volt még arra példa, hogy jegyzőkönyvezzük a kötelező felszereltség és eszközhiányt. Viszont minden körülmények között tartjuk be az előírásokat: folyosóra, előterekbe bútorokat, asztalokat ne rakjunk ki, a menekülési útvonalat szabadon kell hagyni. Pl. népművészeti , vagy játékkiállítás olyan helyiségbe szervezzük, amit átmenetileg nem használunk. A mesterpedagógus védésen jó lenne minél több olyan óvodapedagógussal találkozni aki zöld mentor, néphagyományőrző mentor, ovi-foci mentor, esélyteremtő mentor, nemzetiségi mentor szeretne lenni.

5. kritérium

A nevelőmunka hatékonysága érdekében az óvodapedagógusok alkalmazott módszerei segítik a tanulási környezet megteremtését. (önértékelési szempontsor 1., 3., és 8., pontjai.)

Sajnos 100 minősítésből csak 2 valósult meg külső helyszínen, udvaron: gyakornok tartott környezet tevékeny megfigyelése témában, ill. pedagógus II. minősítésen irányított mozgásfejlesztés tevékenységet kolléganő. Javaslom, és kérem, hogy tervezzenek tavasztól-őszig kinti és benti tanulási környezetet, egyrészt az időjárás kiszámíthatatlansága miatt /klímaválság/, másrészt minden szakértő gyakorlott pedagógus, tudjuk mennyi kockázatot rejt egy-egy ilyen tevékenység. Többet adminisztráció mellett többet szervezéssel is jár. De elvárható főleg a Zöld Óvodákban, de valamennyi óvodapedagógustól a rugalmasság mellett, a jól megválasztott tanulási környezet, a jó szervezés mellett a gyermekek érdeklődésének maximális figyelembe vétele, az élmény és tapasztalatszerzés biztosítása. Szeretnénk minél több olyan minősítésen részt venni, ahol az udvaron folyik a barkácsolás, a kísérletezés, a nyomkövetés, az ültetés, magvak gyűjtése, bogarak, pillangók megfigyelése stb.

6. kritérium

A nevelés folyamatában a mit, mivel, mikor, hogyan és kivel kérdésekre épített fejlődést elősegítő tevékenységek...(önértékelési szempontsor 1., 3., 4.,6.,8.,9.,10.,11., pontjai .)

Az élelmezésben, szokásrendszerben kicsit eltérőek az óvodák, de a zöld szempont érvényesül, csak a súlypontok helyeződnek át. Míg egy városi óvodában a gyermekek maguk kenik meg a tízóraihoz a zsömlét, vagy kenyeret és kínálják a zöldséget, ill. ebédnél csak annyit szednek a tálból amit megesznek / svédasztalos éttermi étkezés mint minta/, a kisebbek pedig kérnek, ha megették ami a tányérjukban van; addig községekben, nagyobb településeken a gyermekekkel együtt szedett gyümölcsöt, zöldséget tálalják fel, dolgozzák fel a konyhás nénik. Nyáron befőttet készítenek, savanyítanak, az étel- konyhai hulladék kezelése is megoldott. A kisebb gyermekek általában a nagyobb testvér ruháit öröklik családon, vagy rokonságon belül, amit nem szeretnek. Egy alkalommal megdicsértem az egyik kislány szép, színes pulóverét, mire ő szemrehányóan közölte velem, hogy a testvéréé volt!! Nem hagytam ott, felálltam előtte és azt válaszoltam: „Ezt a ruhát egy olyan üzletben vettem, ahol használt ruhákat árulnak. Ugye szép?” A mintaadás egy lehetséges módja.

7. kritérium

Széles körű kommunikációs kapcsolat folyik az óvoda és partnerei között...(önértékelési szempontsor 1., 5., 9., 10., 11., pontjai)

Egy-egy mesterprogram védésén is jó lenne látni az együttműködő szervezet vagy személy nyilatkozatán túl , hogy a személyes megjelenésével is támogatja az aspiránst. Jó szolgálatot tehet egy kapcsolati, együttműködési rendszert bemutató dokumentum, amely tartalmazza azokat a külső és belső kapcsolatokat, amelyek nélkülözhetetlenek egy-egy projekt, zöld program, mesterprogram megvalósításához. Intézmények, szervezetek, alapítványok, gyárak, üzemek, gazdaságok, állat és növénykertek vezetői vagy kapcsolattartójának neve, elérhetősége mellett milyen területen vonhatóak be programjainkba. Ez a dokumentum lehet a Zöld Program melléklete, melyet a változások miatt évente felülvizsgálható a Zöld mentor vezetésével, a munkaközösség tagjaival.

Nagyon sok óvodát, óvodapedagógust kérnek meg különböző diplomamunkákban való részvételre / kérdőívek, interjúk, mérések stb./Kérjük el ezeket, és építsék be a beszámolóba, hosszú-középtávú terveikbe, mérési eredményeikbe. Törekedjenek a közvetlen lakosság bevonására is, óvodán belüli és kívüli formában is pl. Idősek Otthona lakóival, Parlagrafü mentesítési hét keretében, fogadjunk örökbe Nagypapát, Nagymamát....

8. kritérium

Az intézmény kapcsolatrendszerében (a fenntartói oldal vonatkozásában, a vidékfejlesztési tézisek érdekében) a tervezésben és a megvalósításban fontos feladatként jelenik meg a helyi igények, lehetőségek és szükségletek összhangja. (önértékelési szempontsor 1., 3., 5., 7., 9., 10., 11. pontjai)

Kiemelni szeretném, hogy átlagban 10 tanfelügyeleti helyszíni látogatásból 9 esetében jelen van vagy a polgármester, vagy az alpolgármester, vagy a -jegyző. Így szóban is megerősítést kap, hogy a helyi önkormányzat tervei, célkitűzései hogyan valósulnak meg az intézményekben. Pl. Debrecenben az Európa Zöld Fővárosa címmel benyújtott pályázathoz kapcsolódó Zöld Kódex lebontott cél-feladat és tevékenységrendszerének feltétlenül meg kell jelennie a Zöld Óvodák cél-és feladatrendszerében.

►9. kritérium

►A gyermekek életkorának megfelelő **hagyományok ápolása, gazdagítása** megvalósul az óvoda életében a szülők bevonásával, és így a családdal való kapcsolatban, valamint a település speciális színterein. (*önértékelési szempontsor 5.,9.,10.,11.,pontjai*)

10. kritérium

Az óvoda dolgozói tisztában vannak - beosztásuknak, valamint feladatkörüknek megfelelő elvárásokkal, a fenntarthatóság tartalmi jellemzőivel és ez az óvoda minden tevékenységében megnyilvánul. (önértékelési szempontsor 2.,7.,9.,10.,11.,pontjai.)

A vezetői, intézményi tanfelügyeleték esetén minden spontán információ is felhasználható. Így reggel érkezéskor megtudhatjuk miért van zárva a hátsó kiskapu, miért ebbe az óvodába hordja biciklivel a gyermekét egy szülő, vagy egy dajkanéni elnavigál a 22 csoportos intézményben a vezetőt keresve. Az udvaros bácsi elmeséli, hogy mit kell csinálnia addig, amíg a gyermekek ki nem jönnek az udvarra. És ez így van jól, hiszen egy mintaadó közösség értékrendjét tükrözi ez a tudás és magatartás. „Ez a mi óvodánk!” hangzott el sok interjún. Célszerű a speciális feladatokat a munkaköri leíráson túl, a felelősi megbízásoknál jelölni. Pl. óvodatitkár milyen bio-tisztítószereket rendelhet, a dajkák takarítási rendje, módja, szemét-hulladékkezelés, gyógyteák készítésének módja, udvarosbácsi komposztálási feladatai stb.

11. kritérium

A nevelőmunka folyamatában résztvevő szakemberek és a pedagógiai munkát segítő alkalmazottak, (logopédus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, pedagógiai asszisztens, szociális munkás, pszichológus, dajka, óvodatitkár, karbantartó stb.), tiszteletben tartják...*(önértékelési szempontsor 1., 3., 8., 10., 11., pontjai.)*

A külsős- intézménybejáró egyéb alkalmazottak /utazó logopédus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, szociális segítő, lelkesz/ éves munkatervét célszerű csatolni az intézményvezető éves munkatervének mellékletei közé, a foglalkozás helyének, napjának, időtartamának és a gyermekek neve, csoportja feltüntetésével. Így a szakértők sem lepődnek meg, amikor tevékenységlátogatáskor a megszokott napon, és időben fejlesztésre viszi ki a gyógypedagógus az asperger szindrómás kisgyermeket. Hiszen ennek a napnak ugyan olyannak kell lennie, mint máskor, csak a helyzet más.

12. kritérium

Az intézményvezető és az óvodapedagógusok példamutató magatartása, és erős szemléletbeli meggyőződése vezérli a Zöld Óvoda Kritériumai szerinti működést, a nevelőmunka megvalósítását... (önértékelési szempontsor 1.,7.,9.,10.,11.,pontjai.)

A Zöld Óvoda cím kötelez. Az elköteleződés mutatkozzon meg abban, hogy a mestervédésen minél több olyan óvodapedagógussal találkozunk, aki zöld mentor, néphagyományőrző mentor, ovi-foci mentor, esélyteremtő mentor, nemzetiségi mentor szeretne lenni és a teljes mesterprogramját erre építi fel.

13.kritérium

Az **óvodapedagógusok** külső és belső továbbképzéseiben meghatározó szempont a Zöld Óvodai programokkal kapcsolatos témák frissítése, kiegészítése, a folyamatos fejlesztés. (bázisóvodai, mentori, erdei óvodai feladatok ellátása, stb.) (*önértékelési szempontsor 1., 2.,7.,9.,10.,11., pontjai.*)

Mivel a zöld óvoda pályázatnál is előzetesen két-három éve készült dokumentumok felhasználhatóak, így van ez a mesterminősítéseknél is. Nem új dokumentumokat kell készíteni, hanem a már meglévőt kell feltölteni a felületre. Az addig készült munkaközösségi beszámolók, értékelések, mérések, vizsgálatok eredményei, kiadványok, jó gyakorlatok, produktumok. Arra kell figyelni, hogy formai és tartalmi szempontból megfeleljen, azaz tartalmazzon minden szakmai, pedagógiai információt. Kiemelni szeretném, hogy hivatkozás, forrásjelölés, szerző neve, mű címe, kiadó feltüntetése fontos. A szerzői jogvédelem etikáját át kell tanulmányoznia mindazoknak, akik szerzőtársként, munkaközösségi tagként, vezetőként, kiadványt, könyvet adtak ki,

14. kritérium

Az óvodában a **pedagógusok a szülőkkel együtt** a rontott (használt) papírokat külön tárolóba teszik, hogy a gyerekek újból és sokféleképpen felhasználhassák tevékenységeik során. (önértékelési szempontsor 3., 6., 8., 9. pontjai)

Helyszíni látogatáskor láthatjuk, láthatnánk, hogyan, mi módon történik az újrahasznosítás. Sajnos csak néhány óvodai csoportban volt látható újrafelhasznált doboz autóként, vonatként, vagy gyermekek és óvodapedagógus által készített játékeszközök, foglalkoztatási eszközök. Pedig nemcsak a fenntarthatóság egyik alapköve ez, hanem a környezetvédelem egyik legkézenfekvőbb módja.

Az újrahasznosítás miatt az óvodapedagógusok adjanak mintát erről nemcsak a gyermekeknek, hanem a szülőknek is, ez a „valamit készítés csodája”.

15.

A biztonságos élelmiszerellátás, a piachoz kapcsolódóan a tudatos fogyasztó és vásárló program célkitűzése kap helyet az óvoda működésében, a népegészségügyért felelős tárcák célkitűzéseivel összhangban. (*önértékelési szempontsor 1., 3., 5., 7., 8., 9., 10., 11., pontjai.*)

16. kritérium

Az óvodaépület helyiségeinek berendezése segíti a környezetbarát szemléletmód, valamint az egészséges életmód megalapozását. Az óvoda berendezése az egyszerűség, a takarékoság a praktikusság jegyeit mutatja, a helyi sajátosságot is tükröző természetes anyagok felhasználása érvényesül. A gyermekek által használt eszközöket, játékokat, berendezési tárgyakat ezen elvek felhasználásával biztosítják. (Az önértékelési szempontsor 4., 6., 9., 10., 11.pontjai)

A csoportszobák hangulata, arculata tükrözi az ott dolgozók beállítottságát, kedvtelését, szemléletét, kreativitását. A „ hungarikum” mindig megjelenik : a természetes anyagok, vessző, fa, gyűjtemények, gyermekek kincses ládái, dobozai, a mesefotel, meseszőnyeg, mesetarisznya, természetsarok, központ. Sajnos csak egy-két óvodai csoportban volt homok-víz asztal.

A játszóudvarok maximálisan felszereltek, minden biztosított ahhoz, hogy használják úgy ezt az értékes, természetes környezetet, hogy a gyermekek teljes óvodai életében élményt adjon.

17.kritérium

Minden **csoportszobának** egyéni hangulata, arculata van, sok-sok növényvel, a természetsarokban a természet által adott „kincsekkel”. A gyermekek rendszeresen, folyamatosan növényápolási, állatgondozási feladatokat látnak el az egészségügyi előírásoknak megfelelő és megengedett mértékben. (*önértékelési szempontsor 1., 4., 6., 9., 10., 11.pontjai*)

18.kritérium

Az **óvoda udvara** mentes a legtöbb allergiát, valamint az esetleges mérgezést és sérülést okozó növényektől. Az óvodakertben a helyi lehetőségek figyelembevételével valósul meg a zöldséges- és virágoskert, a gyógy-és fűszernövény rész, a sziklakert, a kerti tó, stb. A gyermekek kertgondozáshoz kisméretű kerti szerszámokat használnak. Az udvari játékok környezetbarát anyagból készülnek, és megfelelő helyet, teret adnak a gyermekek szabad játéknak. Az udvari árnyékolók és ivókút, illetve ivási lehetőség biztosított. A gyermekek számára mindennap megfelelő hely és idő áll rendelkezésre a szabadban történő egészséges mozgáshoz, játékhoz. *(önértékelési szempontsor 4., 6., 9., 10., 11.pontjai)*

19.kritérium

A **szelektív hulladékgyűjtés** biztosított az óvodában (pl. papír, műanyag stb.), kivéve a veszélyes hulladékokat (pl. elem, olajos palack stb.). A „hulladék nem szemét” elv hasznosítása az újrafelhasználás érdekében (ajándékkészítés, játékkészítés stb.) is megvalósul. *(önértékelési szempontsor 3., 4., 6., 8., 9., 10.)*

A környezetvédelem és fenntarthatóság területként az egyik leg alapvetőbb tevékenység a szelektív hulladékgyűjtés. A célszerűség megkívánja, hogy a helyi adottságokra építsünk, igazítsuk ezeket a célokat. Pl. ahol nem valósul meg a szelektív hulladék elszállítása, ott a csoportszobákban is másképp gyűjtjük azokat, majd az udvaros bácsi is másképp kezeli : míg a papír és műanyag hulladék /újra felhasználható/ addig a konyhai és a zöldhulladék komposztálható.

20.kritérium

Az **óvoda működtetése** során az óvoda vezetősége kiemelten törekszik a környezetkímélő anyaghasználatra (környezetbarát tisztítószer használata), a tudatos takarékosagra, a kapcsolatok széles és többirányú kiépítésére. A takarékosági rendszer kiépített az óvodában a villany-, a vízhasználat és a fűtés terén. Az épületen belül a megújuló energialehetőségek kihasználására, kiépítésére kell törekedni a fűtés, világítás, meleg víz, stb. biztosítása terén. Energiatakarékos izzók vannak a folyosókon, termekben a világítás megfelel az egészségügyi előírásoknak. A fűtési rendszer környezetbarát. Automata WC öblítőket, hideg-meleg kevert csapvizet, a levegő illatosítására gyógynövényeket használnak, stb. (*önértékelési szempontsor 4., 6., 9., 10., 11.pontjai*).

GONDOLATOK A ZÖLD ÓVODA ARCULATHOZ

ÉLMÉNYPEDAGÓGIA :

KÜLTÉRI/BELTÉRI PEDAGÓGIA, AMELY A
KÖZVETLEN TAPASZTALÁSON ÉS A GYERMEKEK
AKTÍV CSELEKVÉSÉN ALAPUL.

DIGITÁLIS NEMZEDÉK JÁRTASSÁG, KÉPESSÉG FEJLESZTÉSE

- ▶ A tudomány és technika nagymértékű fejlődése miatt az óvodapedagógusok feladata a gyermekek nevelése a digitális kompetencia megalapozására.
- ▶ Az óvodapedagógusok, mesterpedagógusok digitális kompetenciájának folyamatos fejlesztése /széleskörű kommunikációs-információs hálózat kiépítése és működtetése, képzések/

PORTFÓLIÓ, MINT MÓDSZER ÉS ESZKÖZ

- ▶ GYERMEKPORTFÓLIÓ: A GYERMEK ANAMNÉZISÉT, EGYÉNI FEJLŐDÉSI DOKUMENTUMAIT, EGYÉNI FEJLESZTÉSI TERVEIT, A GYERMEK PRODUKTUMAIT , EREDMÉNYEIT /OKLEVÉL, FOTÓ, CIKK, HIVATKOZÁS, LINK / ÉS NYOMONKÖVETÉSÉT TARTALMAZÓ DOKUMENTUM. / A T.É.R. -BEN IS JELENTŐSÉGGEL BÍR/
- ▶ ZÖLD JELES NAPOK PORTFÓLIÓI: A KULCSESEMÉNYTERVET, SZERVEZÉSI FELADATOKAT, ELŐKÉSZÍTÉSEKET, JÓ GYAKORLAT LEÍRÁSÁT, A MEGVALÓSÍTÁSI FOLYAMATOT, ILL. A REFLEXIÓT / ELEMZÉST, ÉRTÉKELÉST/ TARTALMAZÓ DOKUMENTUM.

„Nem egyszerűen „csak” az iskolát alapozza meg az óvoda, hanem a jövőt is. Mindezekért jó lenne nemcsak hinni, hanem tudni is, hogy az óvodai nevelés, éppen a hagyományai okán, megmarad hungarikumnak.” (Bakonyi Anna)